

Handläggare
Marie Björklöf
Telefon: 08-508 35 605**Till**
Arbetsmarknadsnämnden
den 20 oktober 2020**Ärende 4****Yttrande över remiss av "Utredningen om
planering och dimensionering av komvux och
gymnasieskola (SOU 2020:33)"***Remiss från kommunstyrelsen, dnr. KS 2020/958***Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut**

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att justera paragrafen omedelbart.

Karina Uddén
arbetsmarknadsdirektörKarin Eriksson-Bech
utvecklingschefAnna Saldeen Jonsson
avdelningschef
Vuxenutbildning Stockholm**Sammanfattning**

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Utredning om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola (SOU 2020:33)* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

Utredningen tillsattes 2018 med uppdraget att lämna förslag i syfte att trygga den regionala och nationella kompetensförsörjningen, effektivisera resursutnyttjandet och förbättra individens tillgång till ett allsidigt och brett utbud av utbildning. I uppdraget ingick även att se över ansvarsfördelningen mellan stat, kommun och andra aktörer som är involverade i eller påverkas av hur utbildet av gymnasial yrkesutbildning planeras och dimensioneras.

Utredningen omfattar yrkesutbildning på gymnasial nivå både inom gymnasieskolan och inom den kommunala vuxenutbildningen. Arbetsmarknadsförvaltningen fokuserar i detta ärende endast på de förslag som rör den kommunala vuxenutbildningen.

Utredningen föreslår en ny modell för planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning som ska genomföras i två steg. I det första steget läggs förslag som syftar till att öka samverkan mellan kommuner samt ge Skolverket i uppdrag att ta fram regionala planeringsunderlag som ska stödja kommunerna i arbetet. I det andra steget föreslår utredningen att det statliga inflytandet över dimensionering av yrkesutbildning ska öka genom att Skolverket får i uppdrag att fatta beslut om regionala ramar för utbildningsutbudet. Utredningen föreslår även att förordningen om regional yrkesinriktad vuxenutbildning på sikt ska upphöra att gälla och att vissa bestämmelser i denna förordning istället ska skrivas in i skollagen. I och med att förordningen ska upphöra att gälla föreslås även att statsbidraget för gymnasial yrkesutbildning framöver ska ingå i det generella statsbidraget till kommunerna.

Arbetsmarknadsförvaltningen instämmer i behovet av att se över principerna för planering och dimensionering av utbudet av gymnasial yrkesutbildning inom komvux. En ökad regionalisering av utbudet av gymnasial yrkesutbildning skulle gynna både individer och potentiella arbetsgivare vars efterfrågan på arbetskraft och kompetens inte förhåller sig till kommungränserna. Arbetsmarknadsförvaltningen anser dock att utredningens förslag och dess konsekvenser i vissa delar behöver analyseras ytterligare för att det eftersträfvade syftet ska uppnås.

Arbetsmarknadsförvaltningen vill understryka vikten av att vuxenutbildningen även framöver är flexibel och snabbt kan anpassa utbildningsutbudet efter lokala förutsättningar och behov. De regionala ramarna får inte bli för styrande och måste även ta hänsyn till individens behov och intressen. Arbetsmarknadsförvaltningen anser även att Skolverkets roll i det lokala och regionala planeringsarbetet behöver förtydligas då myndigheten i dagsläget inte har den regionala förankring som utredningen förutsätter skulle behövas för ett sådant uppdrag.

Utredningen har haft i uppdrag att i sina förslag ta hänsyn både till individens behov och intressen, samt till arbetsmarknadens efterfrågan av kompetens. Arbetsmarknadsförvaltningen lyfter dock utmaningen i att utifrån utredningens förslag upprätthålla denna balans, då det ofta är obalansen mellan utbud och efterfrågan på

utbildning som bidrar till brist på utbildad arbetskraft inom vissa yrken. Förvaltningen anser inte att utredningen har lyckats klargöra hur denna balans ska upprätthållas och vilka perspektiv som ska vara styrande när sådana bedömningar görs. Av utredningens förslag framgår inte heller hur kostnader ska hanteras som uppstår om utbildningsplatser som styrs av Skolverkets ramar inte fylls. Utbildningssektorn kan inte ensam rå över potentiella elevers sökmönster. Här krävs insatser från bland annat branscher och arbetsgivare i syfte att öka attraktiviteten för framför allt bristyrken.

Bakgrund

I mars 2018 tillsattes en utredning om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola. Utredningen gavs i uppdrag att ta fram en ny modell för planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning. Syftet med utredningen har varit att ta fram förslag på åtgärder som skulle kunna trygga den regionala och nationella kompetensförsörjningen, effektivisera resursutnyttjandet, förbättra individens tillgång till ett brett utbud av utbildning samt bidra till ökad likvärdighet och minskad segregation.

Utredningen har kommit fram till att utbudet av gymnasial yrkesutbildning idag inte är tillräckligt brett, och att utbudet inte speglar hela arbetsmarknadens behov. Det finns också stora skillnader mellan kommuner vilket innebär att alla medborgare inte har likvärdiga förutsättningar att utbilda sig. Utifrån utredningen kan konstateras att dagens system för planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning gör att tillgängliga resurser inte används på bästa sätt och att en större samverkan mellan kommuner skulle vara mera kostnadseffektiv. Mot denna bakgrund framhålls i utredningen att det behövs nya principer för planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning för att uppnå utredningens syften, och det bedöms att det statliga ansvaret bör stärkas och samarbetet mellan huvudmän utökas.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Utredning om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola (SOU 2020:33)* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

Utredningens uppdrag och förslag omfattar såväl gymnasieskolan som den kommunala vuxenutbildningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens sammanfattning av ärendet samt förvaltningens synpunkter och förslag avgränsas dock till de delar av utredningen som berör den kommunala vuxenutbildningen.

Av utredningens direktiv framgår att utredningen har haft i uppdrag att:

- föreslå en regionalt baserad modell för planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning
- föreslå en finansieringsmodell för gymnasieskolan som i högre grad tar hänsyn till skolors varierande förutsättningar att bedriva en likvärdig utbildning
- se över ansvarsfördelningen mellan staten, kommunerna och andra aktörer när det gäller planering och dimensionering av gymnasial utbildning
- lämna nödvändiga författningsförslag

I utredningen lyfts att utbudet av gymnasial yrkesutbildning idag inte är tillräckligt brett, och att utbudet inte speglar hela arbetsmarknadens behov. Det finns också stora skillnader mellan kommuner vilket innebär att alla medborgare inte har likvärdiga förutsättningar att utbilda sig. Utifrån utredningen kan konstateras att dagens system för planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning gör att tillgängliga resurser inte används på bästa sätt och att en större samverkan mellan kommuner skulle vara mera kostnadseffektiv. Mot denna bakgrund framhålls det i utredningen att det behövs nya principer för planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning för att uppnå utredningens syften, och det bedöms att det statliga ansvaret bör stärkas och samarbetet mellan huvudmän utökas.

De förslag som utredningens mynnar ut i innebär betydande förändringar jämfört med hur planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning sker idag, och därför bedömer man utifrån utredningen att förslagen bör implementeras i två steg. Utredningen är avgränsad till gymnasial yrkesinriktad utbildning, inte utbildning som omfattas av rättighetslagstiftning.

Steg ett

I steg ett framkommer från utredningen ett antal förslag som syftar till att öka kraven på samverkan mellan kommuner, samt att staten genom Skolverket ska bistå huvudmännen med regionala planeringsunderlag. Utifrån utredningen föreslås även en rapporteringsskyldighet där huvudmän ska lämna in uppgifter om planerad utbildning till Skolverket. Merparten av de förändringar som i steg ett avser den kommunala vuxenutbildningen görs i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. Eftersom det är ändringar i en statsbidragsförordning föreslår utredningen att dessa förslag bör träda i kraft när ett nytt budgetår inleds, alltså den 1 januari 2022.

Utbud och dimensionering av gymnasial utbildning

I utredningen konstateras att dagens samverkan kring regional yrkesinriktad vuxenutbildning varierar i omfattning och struktur mellan olika kommuner, och att det regionala perspektivet bör stärkas ytterligare. Dagens samverkan är ett utvecklingsområde enligt Skolverkets uppföljningar och utredningen anser att den behöver fördjupas och standardiseras utifrån statliga riktlinjer. Villkoren för regional yrkesinriktad vuxenutbildning föreslås därför förtydligas så att det framgår att de samverkande kommunerna ska träffa ett samverkansavtal och bilda ett samverkansområde. Samverkan bör omfatta planering, dimensionering och erbjudande om utbildning.

Det ska också förtydligas i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning att alla invånare i de samverkande kommunerna fritt ska kunna söka sådan utbildning som statsbidrag lämnas för inom samverkansområdet. Den kommun som anordnar utbildningen har alltså en skyldighet att ta emot behöriga sökande även från andra kommuner. Alla kommuner har inte samma möjligheter att anordna utbildning, och syftet med förslaget är att öka likvärdigheten för medborgarna och förbättra deras valmöjligheter när det kommer till gymnasial yrkesutbildning.

Ytterligare ett förtydligande i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning gäller Skolverkets skyldighet att vid fördelning av statsbidraget även beakta i vilken utsträckning utbudet av utbildning som statsbidrag lämnas för tillgodoser behoven på arbetsmarknaden i de samverkande kommunerna. Syftet är att bredda utbudet av utbildning mot flera sektorer där det finns en efterfrågan på arbetsmarknaden idag.

Bedömning av behov av gymnasial utbildning

För att stödja huvudmän i planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning föreslås det i utredningen att Skolverket ska få i uppdrag att kontinuerligt ta fram regionala planeringsunderlag. Planeringsunderlagen ska innehålla en helhetsbild av utbudet av yrkesutbildning inom såväl gymnasieskolan som komvux, och ska även i möjligaste mån ta hänsyn till arbetsmarknadsutbildningar. I utredningen föreslås att Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen och Statistiska centralbyrån (SCB) får i uppdrag att bistå Skolverket med regionala analyser av kompetensförsörjningsbehov. Tillväxtverket ska samråda med de regionalt utvecklingsansvariga för att även de ska få möjlighet att yttra sig. Skolverket ska även få i uppdrag att föra regionala dialoger och utifrån planeringsunderlagen

stödja huvudmännen genom analyser av elevers efterfrågan av utbildning och arbetsmarknadens behov. Dialoger ska även föras med huvudmän för komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå när det gäller yrkesinriktad utbildning, men här är syftet främst att stimulera erfarenhetsutbyte och vid behov utgöra ett stöd i planering av utbildning.

Huvudmän för komvux ska även till Skolverket lämna uppgifter om planerade starter av sammanhållna yrkesutbildningar samt antalet platser på sådana utbildningar. I utredningen bedöms det att det idag finns brister i informationstillgången när det gäller vilka utbildningar som erbjuds och en samlad bild av utbudet är viktigt för planering och dimensionering av utbildning. Ett mera heltäckande dataunderlag skulle också vara till fördel för huvudmän, andra intressenter (t.ex. branschorganisationer, Arbetsförmedlingen) och potentiella elever. För att förslaget ska kunna genomföras krävs dock att insamlade uppgifter kan offentliggöras, varför utredarna bedömer att regeringen bör tillsätta en utredning för att föreslå en förändrad lagstiftning för sekretessbestämmelser som rör uppgifter i skolor med enskild huvudman.

Steg två

I steg två föreslås det i utredningen att åtgärder som ska bredda utbudet och öka långsiktigheten i planeringen av gymnasial yrkesutbildning. Ändringarna som föreslås i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2025. De bestämmelser som berör komvux ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter utgången av 2025.

Ökat statligt inflytande

I utredningen föreslås det att Skolverket bör få i uppdrag att regelbundet besluta om regionala ramar för utbudet av sammanhållna gymnasial yrkesutbildning. Ramarna ska omfatta gymnasial yrkesutbildning både inom komvux och inom gymnasieskolan. Besluten ska baseras på Skolverkets planeringsunderlag och ta hänsyn till analyser av elevers önskemål och behoven på arbetsmarknaden. Kommuner och huvudmän för utbildning ska få lämna in synpunkter innan Skolverket beslutar om ramarna. För komvux på gymnasial nivå ska ramarna avse ett eller flera kalenderår och ange inom vilka yrkesområden som sammanhållna yrkesutbildning ska erbjudas, samt vid behov även ange omfattningen av vissa yrkesområden. De regionala ramarna för utbud ska dock inte omfatta utbildning inom komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå, då målgruppens specifika

behov gör det svårt att avgöra antaganden om hur etableringen på arbetsmarknaden kommer att se ut efter avslutad utbildning.

Förändringar i förordning om regionalt yrkesvux och skollagen

I utredningen föreslås det att huvudparten av regleringarna i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning ska upphöra att gälla, och att kommunerna istället ska kompenseras för kostnaderna via det generella statsbidraget.

När stora delar av förordningen om regionalt yrkesvux upphör att gälla föreslår utredaren att vissa av de bestämmelser som idag ingår i förordningen istället ska föras in i skollagen. Det ska därför i skollagen införas bestämmelser om att kommunerna ska träffa samverkansavtal med minst två andra kommuner, och att dessa avtal ska avse planering, dimensionering och erbjudande av sammanhållen yrkesutbildning och enstaka yrkesinriktade kurser. Befintliga samverkansöverenskommelser för regionalt yrkesvux behöver då upphöra att gälla och nya avtal ingås mellan de samverkande kommunerna.

I utredningen föreslås även att det i skollagen ska införas en definition av begreppet sammanhållen yrkesutbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska dessutom få meddela föreskrifter om vilka sammanhållna yrkesutbildningar som ska vara nationella och vilket innehåll dessa ska ha. Det ska fortfarande vara möjligt att lokalt eller regionalt bestämma om andra sammanhållna yrkesutbildningar än de nationellt framtagna.

I skollagen ska även införas bestämmelser om att kommunernas erbjudande om sammanhållen yrkesutbildning minst ska uppfylla den regionala ram som Skolverket har beslutat om. Ramarna ska ange ett minsta utbud av utbildning och peka ut inom vilka utbildningsområden som utbildning behöver erbjudas inom samverkansområdet. Det är alltså möjligt att erbjuda ytterligare utbildningar utöver det som ramarna anger.

Utökade möjligheter att delta i yrkesutbildning

Kommunens utbud av yrkesutbildning ska omfatta hela utbudet i det primära samverkansområdet. Det ska vara möjligt för invånare i de samverkande kommunerna att söka till all sammanhållen yrkesutbildning och enstaka yrkesinriktade kurser på gymnasial nivå som erbjuds inom samverkansområdet, och det ska också införas en skyldighet för hemkommunen att åta sig att svara för kostnaderna för dessa utbildningar. Behöriga sökande inom ett primärt samverkansområde ska ha förtur till utbildningsplatserna före sökande som är hemmahörande i kommuner utanför det

primära samverkansområdet. Om en behörig sökande inom samverkansområdet inte kan erbjudas en plats på sökt utbildning ska hemkommunen erbjuda den sökande en plats på en annan sammanhållen yrkesutbildning, en så kallad alternativplats. Alternativplats måste endast erbjudas om den sökandes syfte med att utbilda sig är att stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

Kvalitetshöjande insatser för yrkesutbildning inom komvux

I utredningen bedöms det att det finns ett fortsatt behov av statsbidrag för vissa utpekade områden inom ramen för regionalt yrkesvux i syfte att fortsätta utveckla metoderna. På sikt ska dock även statsbidraget för dessa delar föras in i det generella statsbidraget. De ersättningar som kommer att finnas kvar gäller kostnader för handledarutbildning inom lärlingsutbildning samt ersättning för stödjande insatser vid kombinationsutbildningar som integrerar språkstöd.

Eftersom stora delar av statsbidragsförordningen för regionalt yrkesvux föreslås upphöra att gälla föreslås det i utredningen att kraven på arbetsplatsförlagt lärande (APL), som idag finns i statsbidragsförordningen, istället ska införas i skollagen. Kraven på APL kommer därmed att gälla för all sammanhållen yrkesutbildning inom komvux. Omfattningen ska inte regleras i lag men utredningen föreslår att ett minimumkrav på minsta omfattning av APL ska fastställas.

Även kravet på regionala yrkesråd som idag regleras i förordningen om statsbidrag för regionala yrkesvux ska ersättas av branschråd för yrkesinriktad utbildning på komvux. Kommunen ska ansvara för dessa råd, där det ska ingå representanter för samtliga samverkande kommuner i området, Arbetsförmedlingen, regional utvecklingsansvarig aktör och representanter för branschområdet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av utvecklings- och utredningsstaben inom arbetsmarknadsförvaltningen i samarbete med avdelningen Vuxenutbildning Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter avgränsar sig till de delar i utredningens förslag som gäller den kommunala vuxenutbildningen. Förvaltningen är dock generellt positiv på att utredningen sammanhållet behandlat yrkesutbildning inom såväl gymnasieskolan som vuxenutbildningen då dessa kompletterar varandra när det gäller att tillgodose kompetensbehovet på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att en ökad regionalisering som bättre speglar den funktionella arbetsmarknadsregionen av utbudet av gymnasial yrkesutbildning inom den kommunala vuxenutbildningen är en aktuell och relevant fråga och instämmer i utredningens bedömning gällande de effekter som utredningen pekar på att en regionalisering skulle ha för individen och arbetsmarknaden. Utredningen ger en bra beskrivning av de utmaningar som idag präglar planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning och förvaltningen instämmer i behovet av att se över principerna för detta. Förvaltningen anser dock att utredningen inte fullt ut beskriver genomförandet av en ny modell för planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning. Analysen av konsekvenserna av förslagen som läggs fram är inte tillräckligt utförlig.

Utredningens förslag innebär att den ökade statliga styrningen medför inskränkningar i det kommunala självstyret. Utredningen bedömer att denna inskränkning är proportionerlig till de åtgärder som behövs för att upprätta en bättre balans i planeringen och dimensioneringen av utbildningsutbudet. Förvaltningen anser att förslagen kan komma att påverka det kommunala självstyret och möjligheterna att självständigt fatta beslut över utbildningsutbudet utifrån den kompetens och insyn i de lokala förutsättningarna som kommunerna besitter. Förvaltningen anser att den flexibilitet som är ett av vuxenutbildningens kännetecknande drag, som gör det möjligt att snabbt ställa om utbudet utifrån de lokala behoven, även fortsättningsvis är av stor betydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att Skolverkets roll i det lokala och regionala planeringsarbetet behöver konkretiseras ytterligare. I dagsläget innehar Skolverket inte den regionala förankring som utredningens förslag kräver för att kunna fullfölja sitt uppdrag med att ta fram planeringsunderlag och stödja kommunerna i arbetet med planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning. Förvaltningen bedömer att risken för ett fragmenterat och komplext system där ett antal olika aktörer behöver vara involverade i dels Skolverkets planeringsarbete och kommundialoger, och dels i de föreslagna branschråden är stor.

Utredningen har haft i uppdrag att i sina förslag ta hänsyn både till individens behov och intressen, samt till arbetsmarknadens behov av kompetens. Arbetsmarknadsförvaltningen ser problem i att utifrån utredningens förslag upprätthålla denna balans, då det ofta är diskrepansen mellan dessa två perspektiv som skapar problem i

utbildningsplaneringen. Förvaltningen anser att utredningen inte har lyckats tydliggöra hur denna balans ska upprätthållas och vilka perspektiv som ska vara styrande när sådana bedömningar görs. Utan en konkret plan för hur söktrycket till mindre populära utbildningar ska ökas så finns en risk för att kommunen måste stå för kostnaderna för outnyttjade utbildningsplatser, och utredningen tar inte hänsyn till hur dessa kostnader ska hanteras.

Utredningens förslag i steg ett

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att de föreslagna förändringar som framkommer i utredningen i det första steget gällande ökad samverkan mellan kommunerna i praktiken inte skulle medföra några större förändringar för Vuxenutbildning Stockholm. På vilket sätt förslagen påverkar kommunerna kan dock variera utifrån bland annat kommunernas storlek och befintliga samarbeten. I Stockholm finns redan idag överenskommelser som innebär att de kommuner som samverkar kring regionalt yrkesvux har en generös inställning till antagning av elever mellan samverkanskommunerna, och överenskommelser finns även gällande utbildningskostnaderna. Ett nytt förfarande med samverkansavtal skulle kräva en del merarbete, men förvaltningen anser att sådana avtal skulle kunna skrivas med utgångspunkt i befintliga samverkansöverenskommelser.

I steg ett föreslås det i utredningen att Skolverket ska få i uppdrag att ta fram regionala planeringsunderlag och föra dialoger med kommunerna i syfte att stödja dem i arbetet med planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning. Förslaget utgår från att Skolverket ska ha en mera regional förankring än myndigheten har i dagsläget och arbetsmarknadsförvaltningen anser att det behöver förtydligas hur Skolverkets regionala förankring ska säkerställas. Förtydliganden behövs även kring hur myndighetens uppdrag ska definieras i relation till regionalt utvecklingsansvariga och övriga involverade aktörer som redan idag har i uppdrag att ta fram arbetsmarknadsprognoser och analyser, samt har kunskap om elevers efterfrågan och behov.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser liksom utredningen att ett mera heltäckande underlag kring utbudet av gymnasial yrkesutbildning skulle vara positivt, även om ett sådant krav på utlämning av uppgifter om planerade yrkesutbildningar skulle medföra ett visst merarbete för kommunen. Kommunernas möjligheter att kunna tillhandahålla denna information är dock beroende av att det för gymnasieskolan anpassade systemet som utredningen utgår ifrån utvecklas till att även ta hänsyn till vuxenutbildningens flexibla och

varierande kursutbud, där utbildningar startar fem gånger per år. De lagliga förutsättningarna för utlämning av sådana uppgifter behöver dock utredas vidare, i enlighet med utredningens bedömning.

Utredningens förslag i steg två

I steg två lämnas det i utredningen ett antal förslag som skulle innebära ett ökat statligt inflytande över planering och dimensionering av gymnasial yrkesutbildning, och som på så sätt skulle påverka det kommunala självbestämmandet. Förslagen skulle även få konsekvenser för individens möjligheter att välja utbildning.

Ökat statligt inflytande

I utredningen föreslås att Skolverket utifrån framtagna planeringsunderlag ska besluta om ramar för utbudet av gymnasial yrkesutbildning. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att det finns en risk för att dessa ramar kan leda till ett system som gör det svårare för kommunerna att snabbt och flexibelt anpassa sig till förändrade omständigheter lokalt. Enligt utredningen ska det även fortsättningsvis vara möjligt för kommunen att erbjuda utbildning utanför de beslutade ramarna. Möjligheterna till detta påverkas dock i hög grad av hur omfattande utbudet inom ramen förväntas vara och hur mycket ekonomiska resurser som krävs för att tillhandahålla dessa utbildningar. Förvaltningen anser även att det behöver förtydligas vilken målgrupp som eventuell utbildning utanför ramen ska göras tillgänglig för, till exempel om dessa utbildningar ska erbjudas alla invånare i samverkansområdet eller endast den egna kommunens invånare. Förvaltningen vill understryka behovet av att behålla den flexibilitet som kännetecknar vuxenutbildningen och anser att det för kommunen är viktigt att även fortsättningsvis kunna bedriva bland annat utvecklingsarbete utifrån lokala förutsättningar, utanför den av Skolverket beslutade ramen.

I utredningen görs bedömningen att kommunernas kostnader kan komma att öka initialt men att kostnaderna på längre sikt ska minska med de föreslagna åtgärderna. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att kostnadsfrågan behöver analyseras närmare och noggrant följas upp. Förslagen i utredningens skulle kunna leda till en ojämn kostnadsfördelning mellan de samverkande kommunerna, beroende på elevers sökmönster och de samverkande kommunernas möjligheter att tillhandahålla den utbildning som Skolverkets ram för området avser. I utredningen klargörs inte vilken aktör som ska stå för kostnaderna i de fall utbildningar som omfattas av Skolverkets ramar inte fylls, och hur kostnader för utvecklingsarbete och utbyggnad ska fördelas. Förvaltningen ser en

risk för att ansvaret för detta skulle förskjutas till storstadskommunerna.

I övrigt ser arbetsmarknadsförvaltningen positivt på att kommunerna ska få yttra sig innan beslut om ram fattas samt att utredningen lyfter fram behovet av att Skolverket utöver planeringsunderlaget och beslut om ramar även ska ta fram mera långsiktiga prognoser över utbildningsbehovet, i syfte att förhålla sig till kommunernas behov av mera långsiktiga planeringshorisonter. Långsiktighet är viktigt för att kunna planera verksamheten utifrån såväl logistiska som upphandlingsmässiga förutsättningar.

När det gäller regelverk för upphandling av utbildning ser förvaltningen svårigheter i genomförandet av förslagen och konstaterar att regelverket kring en större upphandlingssamverkan mellan kommuner kan bli svårt att navigera i. Upphandlingens tidsram skulle behöva anpassas till längden på Skolverkets beslut om ram. Arbetsmarknadsförvaltningen vill även lyfta de utmaningar och kostnader som kan uppkomma för kommunen om utbudet av utbildning som bedrivs i egen regi ska anpassas utifrån Skolverkets ramar. Detta skulle främst kunna komma att bli ett problem i kommuner som i hög grad erbjuder utbildning i egen regi, utan upphandlingsförfaranden som mera flexibelt skulle kunna anpassas efter Skolverkets beslut om ram.

Förändringar i förordning om regionalt yrkesvux och skollagen

Arbetsmarknadsförvaltningen har inga synpunkter på de förslag som handlar om att bestämmelser som idag regleras i förordningen om regionalt yrkesvux ska föras in i skollagen och då omfatta all gymnasial yrkesutbildning. I utredningen föreslås det även att statsbidrag för gymnasial yrkesutbildning framöver ska ingå i det generella statsbidraget till kommunerna. Detta skulle kunna leda till att mindre pengar avsätts för vuxenutbildningen då de riktade statsbidragen tas bort, men samtidigt ser förvaltningen positivt på att förändringen skulle innebära fördelar med en större flexibilitet då utbildningar inte längre styrs av bestämmelser i förordning.

I utredningen föreslås det även att det i skollagen ska införas en definition av begreppet sammanhållen yrkesutbildning, samt att föreskrifter ska meddelas om vilka sammanhållna yrkesutbildningar som ska vara nationella och innehållet i dessa.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser generellt positivt på att skapa större likvärdighet i landet gällande innehållet i yrkesutbildningar,

då detta skulle göra dem mera gångbara nationellt och över tid. Förvaltningen anser dock att det skulle vara önskvärt att det inom ramen för de nationella yrkesutbildningarna skulle finnas möjlighet att göra lokala variationer i form av kompletterande kurser. Exempelvis skulle de nationella yrkesutbildningarna kunna bestå av ett bestämt antal kurser och poäng, varav ett grundpaket av yrkeskurser som är samma i hela landet och ett mindre antal kompletterande kurser som kan bestämmas lokalt. På detta sätt skulle en viss flexibilitet kunna behållas som gör det möjligt att forma de nationella yrkespaketen efter regionala behov, samtidigt som större nationell likvärdighet uppnås.

Utökade möjligheter att delta i yrkesutbildning

Ett av utredningens uppdrag har varit att bredda utbudet av utbildning och samtidigt stärka kopplingen till arbetsmarknaden. I utredningen föreslås det att en individ som inte kommer in på sökt yrkesutbildning istället ska erbjudas en alternativplats på en annan sammanhållen yrkesutbildning inom samverkansområdet. Detta gäller endast om syftet med utbildningen är att stärka individens ställning på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att ett sådant förfarande med alternativplatser inte tar hänsyn till den stora personliga och ekonomiska investering som en utbildning är, och som påverkar sannolikheten att fullfölja utbildningen. Samtidigt som förslagen i utredningen till viss del breddar utbudet av utbildning genom ökad regionalisering, kan detta förslag anses begränsa utbudet för individen som då styrs mot en för arbetsmarknaden angelägen bransch.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser risk för att ett breddat utbud av utbildning utifrån en fastställd ram inte kommer att avhjälpa den problematik som finns där det inom vissa yrkesområden finns ett stort behov på arbetsmarknaden, samtidigt som elevernas intresse för yrke och utbildning är litet. Detta kan inte utbildningssektorn lösa på egen hand. Sambandet till arbetsmarknaden och arbetsgivare behöver stärkas ytterligare, till exempel genom insatser från branscherna för att öka utbildningarnas och yrkenas attraktivitet bland de som avser att söka en yrkesutbildning.

Arbetsmarknadsförvaltningen konstaterar att balansen mellan individens och arbetsmarknadens intressen är svår att tillgodose. Förtydliganden kan behövas kring vilka aspekter som ska vara styrande i denna balansgång.

Kvalitetshöjande insatser för yrkesutbildning inom komvux

Arbetsmarknadsförvaltningen ser liksom utredningen fördelar med att under en övergångsperiod fortsatt avsätta ett särskilt statsbidrag för områden inom gymnasial yrkesutbildning där det alltså finns

behov av att vidareutveckla arbetssätt och metoder. Förvaltningen ställer sig även positiv till att bredda kravet på arbetsplatsförlagt lärande (APL) till all gymnasial yrkesutbildning och bedömer att tillgången till APL inte bör försämrars märkbart så länge andelen APL inte överstiger nuvarande nivå på 15 procent.

Förslagen i utredningens om att ersätta dagens regionala yrkesråd med branschråd för yrkesinriktad utbildning behöver förtydligas för att säkerställa att förslaget får önskat genomslag. Enligt utredningen ska de kommuner som har ingått samverkansavtal ansvara för dessa branschråd. Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att det skulle kunna finnas fördelar med att ansvaret för dessa yrkesråd istället hanteras regionalt. Speciellt i områden som storstadsregionerna, med ett större antal närliggande kommuner som förhåller sig till den funktionella arbetsmarknaden, skulle förslagen i utredningen kunna leda till ett flertal branschråd inom samma region. Detta skulle innebära ett fragmenterat system där statliga och regiongemensamma aktörer, såsom branschorganisationer och regionalt utvecklingsansvariga, skulle behöva delta i flera olika branschråd inom samma region. Om syftet med förslagen i utredningen är att stärka det regionala perspektivet och skapa större regional enhetlighet, kan det finnas skäl att överväga om inte en regional indelning – som avspeglar den funktionella arbetsmarknadsregionen - av branschråd skulle kunna vara aktuell, istället för att branschråden ska utgå från kluster av samverkande kommuner. I övrigt instämmer arbetsmarknadsförvaltningen i utredningens bedömning om att gemensamma branschråd för gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen skulle kunna ge effektiviseringsvinster och bättre överblick över det samlade utbudet av gymnasial yrkesutbildning.

Bilaga

1. Remiss: Utredningen om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola (SOU 2020:33)